

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI KATTAQO'RG'ON FILIALI



"TASDIQLAYMAN"
SamDU Kattaqo'rg'on filiali direktori:

Sh.R.Urakov

2022 yil 31.08.

HUSNIXAT O'QITISH METODIKASI
FANING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000- Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110 000- Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60110500- Boshlang'ich ta'lim

Fan/modul kod		O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Tanlov fan		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy soat	
	Husnixat o'qitish metodikasi	60	60	120	
2.	1. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga husnixat metodikasidan nazariy ma'lumot berib, husnixat talablari asosida yozishga o'rgatish. Husnixatga o'rgatishning metod va usullari bilan, ta'limiy vositalar bilan tanishtirish va ularni ta'lim jarayoniga tatbiq etish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir. Fanning vazifasi – talabalarga yozuv, chiroyli yozuv, yozuvning ahamiyati haqida, o'z dastxati ustida ishlash usullari haqida; boshlang'ich ta'lim o'quvchilarini husnixatga o'rgatishning shartlari, qoidalar, metodlari va usullari, o'quvchilar yozuvini baholashga o'rgatish haqida nazariy ma'lumot berish, amaliy malaka hosil qilishdir. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: (30) 1-mavzu. Husnixatga o'rgatishning maqsad va vazifalari Chiroyli yozuvning ahamiyati. O'quvchilarni chiroyli yozuvga o'rgatishning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati, chiroyli yozuv o'quvchida mehnat qobiliyatini shakllantirishi, yuklatilgan vazifani toza, aniq, madaniyat bilan bajarishga o'rgatish, estetik didni tarbiyalashi, chiroyli yozuv imlo xatolarining oldini olishi 2-mavzu. Yozuvlar tarixidan ma'lumot Kishilik tarixida va o'zbek xalqi tarixida qo'llanilgan yozuvlar haqida. Qadimdan kishilarning o'z fikrlarini boshqalarga yetkazish istagini his qilganliklari, ularni turli predmetlarga: toshga, metall, tuproqqa, teri, daraxt پوستloqlariga yozganlari; yozuv qurolli sifatida pat, qalam, ruchka, avtoruchka, sharikli ruchkalardan foydalanganlari. O'quvchining o'qiy olishi uchun yozuvning aniq, ravshan bo'lishiga intilgani haqida ma'lumot. Yozuv, asosan, maxsus mutaxassislar, saroy, davlat arboblari, qozilar tomonidan yozilganligi. 3-mavzu. Husnixatga o'rgatish metodikasining shakllanish tarixi Xattotlik san'ati. Xattotlik maktablari haqida ma'lumot. Hirot maktabi haqida ma'lumot. 4-mavzu. Yozuv materiallari va qurollari. Yozuvning gigienik shartlari Yozuv qurollari va ulardan foydalanish. Xattaxtaga qo'yiladigan talablar. Alifboning yozma shakli. Husnixat daftariga qo'yiladigan talablar. Bo'rga qo'yiladigan talablar. Ruchkaga qo'yiladigan talablar. Yozuvning gigienik va metodik shartlari haqida umumiy ma'lumot. 5-mavzu. Husnixatga o'rgatish tamoyillari. Onglilik tamoyili. Genetik tamoyil. Takrorlash tamoyili. Ko'rgazmalilik tamoyili. Bolaning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish tamoyili. Yozuvga o'rgatishning o'qishga o'rgatish bilan bir paytda amalga oshirish tamoyili. Savodli yozuvning grafik bilimlar bilan bog'liqlik tamoyili. 6-mavzu. Husnixatga o'rgatish usullari Chiziqli usul. Genetik usul. Namunaga qarab yozuv usuli. Namunaga qarab ko'chirib yozuv usuli. Nusxa ko'chirish usuli. tasavvur orqali yozuv usuli. Yozuv malakasini ongli o'zlashtirish usuli. Qo'l harakatini mashq qildirish usuli.				

7-mavzu. Husnixat darslarida o'quvchilar yozuviga qo'yiladigan talablar

Husnixatning gigiyenik talablariga rioya qilish. Grafik me'yorlarga amal qilish. Harflar qiyaligini to'g'ri saqlash. Daftarni partada yozish talablari asosida turish. Harflarni bir tekis bosimsiz yozish. Harflarning tutashtirilishini to'g'ri ifodalash. Qo'l uzmasdan yozish.

8-mavzu. Boshlang'ich sinf husnixat darslarining rejalashtirilishi

Boshlang'ich sinflarda husnixat darsini rejalashtirish. Ruchkani to'g'ri ushlash. Yozuv jarayonida partada to'g'ri o'tirish.

9-mavzu. Boshlang'ich sinfda husnixat darslari tuzilishi

O'quvchilarni yozuv jarayoniga tayyorlash. Yozilishi o'rganilgan harflarni yozishni takrorlash va mustahkamlash. Yozilishi o'rgatiladigan harflar, so'zlar va gaplar yozish yurasidan og'zaki suhbat.

10-mavzu. O'z komplektli boshlang'ich sinflarda chiroyli yozuv darslarini tashkil etish

Yozuvga tayyorgarlik mashqlarini tashkil etish. Birinchi guruh mashqlari. Ikkinchi guruh mashqlari. Uchinchi guruh mashqlari.

11-mavzu. Husnixat darslarida interfaol metodlardan foydalanish

Og'zaki metodlar. Ko'rsatmali metodlar. Amaliy metodlar

12-mavzu. Savod o'rgatish metodikasi haqida ma'lumot

O'qish va yozish nutq faoliyatining turi. O'qish va yozish malakasi. O'zbek tilida tovush tizimi va yozuvi.

13-mavzu. Savod o'rgatish jarayoni va uning bosqichlari

Alifbogacha tayyorgarlik davri. Alifbo davri. Harf o'rganilmaydigan bosqich. Unli tovush va harf o'rganiladigan bosqich.

14-mavzu. Savod o'rgatishning mashq turlari

Tovush savod o'rgatishning asosi. Analiz-sintez metodi. Diksiya ustida ishlash

15-mavzu. Savod o'rgatish davrida boshlang'ich yozuvga o'rgatish

Analitik-sintetik tovush metodi. Grafik malaka. Yozuv daftari bilan ishlash.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar(30):

1. Husnixatga o'rgatishning maqsad va vazifalari.
2. Harf elementlarini yozish.
3. Ilmoq elementli harflar guruhi bilan tanishtirish.
4. Halqali kichik harflar guruhi bilan tanishtirish.
5. Yarim oval elementli kichik harflar guruhi bilan tanishtirish.
6. To'liq oval elementli harflar guruhi bilan tanishtirish.
7. Harf birikmalari va ularning elementlari ustida ishlash.
8. Yozma bosh harflarni guruhlariga bo'lish.
9. Rasmiy ish hujjatlarini husnixat bilan yozish
10. Tekshiruv diktantini o'tkazish
11. Husnixat darslarini rejalashtirish va qo'yiladigan talablar
12. Savod o'rgatish metodikasi haqida ma'lumot
13. Savod o'rgatish jarayoni va uning bosqichlari
14. Savod o'rgatishning mashq turlari
15. Savod o'rgatish davrida boshlang'ich yozuvga o'rgatish

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar uchun tavsiya etiladigan mavzular:(60)

1. "Yozuvning jamiyatda tutgan o'rni" mavzusida maqola tayyorlash

2. Kichik ilmoqli harflar uchun ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
3. Kichik ilmoqli harflarni o'rgatish dars ishlanmasini tayyorlash
4. "Boshlang'ich sinf o'quvchilarini husnixatga o'rgatish muammolari" mavzusida maqola tayyorlash
5. Kichik xalqali harflar uchun ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
6. Kichik xalqali harflarni o'rgatish dars ishlanmasini tayyorlash.
7. Kichik yarim oval shaklli harflarga ko'rgazmali qurollar tayyorlash
8. Kichik yarim oval shaklli harflarni o'rgatish dars ishlanmasini tayyorlash.
9. Kichik to'liq oval shaklli harflarga ko'rgazmali qurollar tayyorlash. 10. Kichik to'liq oval shaklli harflarni o'rgatish dars ishlanmasini tayyorlash.
11. Yozuv qurollari va materiallari haqida ma'lumot bering.
12. Bosh harflar uchun ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
13. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini husnixatga o'rgatishning metodik shartlari qanday?
14. Husnixat darslarini rejasini tuzish.
15. Husnixat daftariga taqriz yozish.
16. Husnixat darslarini yillik rejalashtirish
17. Matematik raqamlarni yozma shakli uchun ko'rgazma tayyorlash.
18. "O'quvchilarni chiroyli yozuvga o'rgatishning ijtimoiy ahamiyati" mavzusida maqola tayyorlash.
19. Xattotlik maktablari haqida ma'lumot bering.
20. Husnixat darsi uchun metodik tavsiyalar ishlab chiqish.
21. O'quvchilarning shaxsiy kamchiliklarini bartaraf qilish yo'llari qanday?
22. Husnixat daftariga qiyosiy-tanqidiy tahlili.
23. 1-sinflar ushuni nashr etilgan Husnixat daftarining tahlili.
24. 1-sinflar ushuni nashr etilgan metodik qo'llanmalarning qiyosiy tanqidiy tahlili.
25. "O'quvchilarni chiroyli yozuvga o'rgatishning pedagogik ahamiyati" mavzusida maqola tayyorlash.
26. "Bildirishnoma"ni husnixat bilan yozing.
27. "Ariza"ni husnixat bilan yozing.
28. "E'lon"ni yozma va bosma harflarda yozing.
29. "Bayonnoma"ni husnixat bilan yozing.
30. "Tavsifnoma"ni husnixat bilan yozing.

3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talab: ➤ Boshlang'ich sinf husnixat o'qitish metodikasining o'ziga xos xususiyatlari; ➤ Husnixatga o'rgatishning ahamiyati va vazifasi; ➤ Boshlang'ich sinflarda husnixat o'qitish metodikasi sohasida olib borilgan tadqiqotlar va fanning muhim bo'lgan muammolari; ➤ Husnixat o'qitish metodikasi tarixi va hozirgi vaqtdagi holati to'g'risida bilimga ega bo'lish; ➤ Husnixat o'qitish metodikasi fanining ilmiy asoslarini, tamoyillarini, ta'lim jarayonida qo'llanadigan metodlarni, dasturlari va tarkibini; ➤ Boshlang'ich sinflarda ona tili, o'qish darslarida o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etishning eng qulay va foydali shakllari, usullari va vositalarini bilishi, ko'nikma hosil qilishi; ➤ Husnixat darslarida ta'lim va tarbiya birligi tamoyiliga amal qilish; ➤ Dars jarayonida ilg'or va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni olib kirish, kompyuter va o'qitish texnika vositalaridan, turli ko'rgazma hamda tarqatma materiallardan samarali foydalana olish; ➤ O'quvchilar bilimini tekshirish va baholash shakllarini aniqlay olish; ➤ Xatolarni kelib chiqish sabablarini aniqlash hamda xatolarning oldini olish va bartaraf qilish ustida ishlash malakalariga ega bo'lish lozim.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • Ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko'rgazmali qurollar; • Kompyuter; media • Internet yangiliklari; • muammoli ta'lim; • qiyosiy tahlil.
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil muvohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish.

6.	Asosiy adabiyotlar: 1. G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Mamatova G., Beqiyeva H., Masharipova U., Sattorova X. Husnixat va uni o'qitish metodikasi. – T.: TDPU, 2013.-70 bet 2. G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Mamatova G., Beqiyeva H., Sobirova N. Husnixat va uni o'qitish metodikasi. –T.: Yangiyo'l poligraf servis, 2008 Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Safarova R. Va boshq. Alifbe. – T.: "O'qituvchi", 2020 2. H.Bakiyev, N.Ahmedova, N.Azizova, D.Nosirova, B.Teshaboyeva, U.Ismoilova, B.Egamberdiyeva "Savodga o'rgatish darslari". –T.: "Ekstremum-press", 2014. - 119 bet 3. Abdullayev Q. Va boshq. Savod o'rgatish. – T.: "O'qituvchi", 1996. Axborot manbalari (saytlar): 1. www.tdpu.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.Ziyouet.uz 4. www.yedu.uz
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali kengashining 2023-yil 31-oktabr 10 son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: M.Fayzullayeva—SamDUKF, "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim, sport" kafedrasida o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: M.Hazratqulov- SamDU O'zb-Fin PI, "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrasida katta o'qituvchisi (PhD) Sh.Mahmadiyev- SamDU, "O'zbek tilshunosligi" kafedrasida mudiri, f.f.n dots